

**UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
„VICTOR BABEȘ” DIN TIMIȘOARA**

**ASPECTE JURIDICE ALE PROFESIEI
SUPPORT DE CURS**

Prof.univ.dr. Ramona Amina POPOVICI

ASIGURAREA OBLIGATORIE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ PROFESIONALĂ

❖ *Noțiuni introductive*

- efectuarea de greșeli/erori reprezintă o posibilitate, chiar o probabilitate în exercitarea oricărei profesii, însă cu atât mai mult în exercitarea acelor profesii de a căror esență este preexistența unui risc sporit, precum practicarea medicinei
- tocmai pentru că asumarea riscurilor în desfășurarea activității profesionale de zi cu zi presupune și materializarea ocazională a acestora, Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății a fost concepută astfel încât să conțină o serie de norme juridice de instituire a obligativității încheierii unor asigurări de răspundere civilă profesională de către furnizorii de servicii medicale
- inițial, asigurarea obligatorie de răspundere civilă profesională a fost reglementată în cuprinsul Legii nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România, însă ulterior această lege a fost abrogată, fiind înlocuită de Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății
- asigurarea de răspundere civilă medicală se bucură de o reglementare de sine stătătoare, beneficiind de o abordare destul de amănunțită în cuprinsul Legii nr. 95/2006
- prin impunerea încheierii unui contract de asigurare de răspundere civilă în caz de malpraxis medical, legiuitorul a instituit un mecanism de protecție a profesioniștilor din domeniul medical
- art. 667 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății prevede că, "personalul medical care acordă asistență medicală, **în sistemul public și/sau în cel privat**, într-o locație cu destinație specială pentru asistență medicală, precum și atunci când aceasta se acordă în afara acestei locații, ca urmare a unei **cereri exprese** din partea persoanei sau a persoanelor care necesită această asistență ori a unui terț care solicită această asistență pentru o persoană sau mai multe persoane care, din **motive independente de voința lor**, nu pot apela ele însele la această asistență, va încheia o asigurare de malpraxis pentru cazurile de răspundere civilă profesională pentru prejudicii cauzate prin actul medical"

- încă de la prima lectură a art. 667 din Legea nr. 95/2006 se desprinde cu claritate faptul că asigurarea de răspundere civilă profesională pentru cazurile de malpraxis nu va opera atunci când medicul din diverse motive (nu are un cabinet medical sau acesta este în renovare, de exemplu) îi spune pacientului că se va deplasa la locuința acestuia pentru a aplica tratamentul medical, deși pacientul nu îi solicitase expres acest lucru, ci dorise să fie tratat într-o locație cu destinație specială pentru asistență medicală
- pentru a fi aplicabil art. 667 medicul trebuie să trateze pacientul fie într-o locație cu destinație specială pentru asistență medicală, fie la locuința pacientului, însă doar în situația în care acesta o cere expres

❖ *Particularitățile asigurării de răspundere civilă medicală*

- din cuprinsul reglementărilor existente în Legea nr. 95/2006 se pot desprinde principalele caracteristici ale asigurării de răspundere civilă medicală
- o primă caracteristică a asigurării de răspundere civilă medicală se referă la ***caracterul său obligatoriu***
- conform dispozițiilor art. 667 alin. (2) din Legea nr. 95/2006, "o copie de pe asigurare va fi prezentată înainte de încheierea contractului de muncă, ***fîind o condiție obligatorie pentru angajare***"
- prin urmare, toți cei care fac parte din categoria personalului medical (personalul medical este medicul, medicul dentist, farmacistul, asistentul medical și moașa care acordă servicii medicale) sunt obligați să încheie o asigurare de răspundere civilă medicală
- textul legal (art. 667 alin. (2) din L. 95/2006) face vorbire de obligația prezentării poliței de asigurare la momentul încheierii contractului de muncă, dar este fără îndoială că, asigurarea trebuie menținută pe tot parcursul exercitării profesiei medicale
- caracterul obligatoriu al acestei asigurări se poate desprinde din cuprinsul mai multor dispoziții ale Legii nr. 95/2006
- potrivit Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, omisiunea încheierii asigurării de malpraxis medical sau asigurarea sub limita legală de către persoanele fizice și juridice

prevăzute de lege constituie *abatere disciplinară* și se sancționează cu *suspendarea dreptului de practică sau, după caz, suspendarea autorizației de funcționare*

- întorcându-ne la dispozițiile art. 667 alin. (2) din Legea nr. 95/2006, vom observa că aceste prevederi instituie chiar o condiție de valabilitate pentru încheierea contractului individual de muncă ("o copie de pe asigurare va fi prezentată înainte de încheierea contractului de muncă, ***fiind o condiție obligatorie pentru angajare***")

- încălcarea acestei condiții stipulate de art. 667 alin. (2) atrage după sine ***sancțiunea nulității contractului de muncă***

- nulitatea reprezintă o sancțiune civilă, fiind reglementată în cuprinsul Codului civil la art. 1246 ("*orice contract încheiat cu încălcarea condițiilor cerute de lege pentru încheierea sa valabilă este supus nulității, dacă prin lege nu se prevede o altă sancțiune*")

- prin urmare, contractul individual de muncă va fi lovit de nulitate în situația în care personalul medical nu va prezenta angajatorului o copie de pe asigurarea încheiată

- nulitatea contractului de muncă este ***virtuală***

- nulitatea contractului de muncă are caracter virtual, deoarece textul legal (art. 667 alin. (2) din Legea nr. 95/2006) nu prevede în mod expres sancțiunea nulității

- o altă caracteristică a sancțiunii nulității contractului de muncă este cea referitoare la ***caracterul total*** (și nu parțial) al acesteia

- sancțiunea nulității are caracter total, deoarece obligația încheierii prealabile a unui contract de asigurare de către personalul medical nu este necesar a fi îndeplinită doar pentru o clauză din contractul de muncă, ci pentru încheierea valabilă a întregului contract individual de muncă

- o altă caracteristică a asigurării de răspundere civilă medicală se referă la ***caracterul profesional*** al acesteia

- asigurarea de răspundere civilă medicală are un caracter profesional, deoarece este încheiată în legătură cu exercitarea activităților medicale

- obligația încheierii contractului de răspundere civilă profesională medicală revine exclusiv persoanelor ce au calitatea cerută în mod expres de Legea nr. 95/2006 și care se identifică prin raportare la noțiunea de personal medical
- din caracterul profesional al asigurării medicale decurge o nouă consecință în ceea ce privește riscurile medicale
- consecința care decurge din caracterul profesional al asigurării de răspundere civilă medicală este aceea că și riscurile sunt clar definite, fiind acoperite doar cele care au legătură cu profesia medicală
- persoanele care nu mai desfășoară activități medicale din diferite motive (ex: motive de sănătate, pensionare, suspendarea activității, interdicția exercitării profesiei) sunt scutite de obligația încheierii asigurării de răspundere civilă medicală
- asigurarea de malpraxis medical privește toate tipurile de tratamente medicale ce se efectuează în specialitatea și în competența profesională a asiguratului

❖ Caracterele juridice și elementele contractului de asigurare de răspundere civilă medicală

- asigurarea de răspundere civilă medicală reprezintă contractul în baza căruia, în schimbul plății primei de asigurare, asiguratorul se obligă să acopere prejudiciile produse prin exercitarea unui act de malpraxis medical, acordarea unei asistențe medicale neadecvate, precum și cele izvorâte din refuzul acordării asistenței medicale, deși a fost solicitată ori stare în care se afla pacientul impunea intervenția medicală
- contractul de asigurare profesională pentru prejudiciile cauzate prin actul medical este un ***contract obligatoriu***

❖ Elementele contractului de asigurare de răspundere civilă medicală

- din economia dispozițiilor legale cu incidență în materie, rezultă că părțile contractului de asigurare de răspundere civilă sunt asiguratorul și asiguratul

- asiguratorul este persoana juridică română autorizată în condițiile legii să exercite activități de asigurare, sucursala sau filiala unui asigurator dintr-un stat terț, precum și sucursala unei societăți de asigurare sau a unei societăți mutuale dintr-un stat membru, care a primit o autorizație de la autoritatea competentă a statului membru de origine
- în ceea ce privește asiguratorul, Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, nu instituie vreo condiție specială societăților de asigurare în vederea practicării asigurării de malpraxis pentru cazurile de răspundere civilă profesională pentru prejudicii cauzate prin actul medical
- prin urmare, autorizația de funcționare este suficientă pentru practicarea acestei forme de asigurare de către societăți de asigurare
- alături de asigurator, la încheierea contractului de asigurare de răspundere civilă medicală participă și asiguratul, acesta din urmă având calitatea de personal medical
- așa cum am mai menționat și anterior, potrivit Legii nr. 95/2006 din categoria personalului medical face parte medicul, medicul dentist, farmacistul, asistentul medical și moașa care acordă servicii medicale
- fiind o asigurare profesională, asiguratul trebuie să aibă calitatea cerută de lege pentru a fi parte într-un contract de asigurare de răspundere civilă medicală
- persoanele vizate de lege sunt obligate să posede asigurarea de răspundere civilă medicală pe tot parcursul exercitării profesiei medicale
- încetarea efectelor asigurării de răspundere civilă medicală
- fiind strâns legată de calitatea asiguratului, asigurarea de răspundere civilă medicală va înceta să mai producă efecte juridice în situația în care asiguratul își pierde calitatea de personal medical
- Legea nr. 95/2006 nu prevede în mod expres acest mod de încetare a contractului de asigurare de răspundere civilă medicală însă, acesta operează deoarece acest tip de asigurare acoperă riscurile ce se află în legătură de cauzalitate cu activitatea profesională a personalului medical

- cel de-al doilea element al contractului de asigurare de răspundere civilă medicală se referă la ***obiectul*** acestuia

- obiectul contractului îl constituie în general asigurarea

- în cazul contractului de asigurare de răspundere civilă medicală, asigurarea face parte din categoria B, clasa 13 de asigurări, potrivit art. 668 alin. (3) din cuprinsul Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății

- obiectul contractului de asigurare de răspundere civilă medicală constă în asumarea de către asigurător a riscului producerii unui prejudiciu pacientului, generat de neglijența sau imprudența medicului în activitatea sa de prevenție, diagnostic, tratament, prin garantarea reparării prejudiciului, în schimbul primei de asigurare plătite de către medicul-asigurat

- ***conținutul contractului*** de asigurare de răspundere civilă medicală constituie cel de-al treilea element al său

- în conținutul contractului de asigurare sunt incluse totalitatea drepturilor și obligațiilor părților

- *principala obligație* ce incumbă medicului, medicului dentist, asistentului medical sau moașei o reprezintă *plata primei de asigurare*

- Legea nr. 95/2006 prevede în cuprinsul art. 672 alin. (2) că, "nivelul primelor, termenele de plată și celelalte elemente privind acest tip de asigurări se stabilesc prin negociere între asigurat și asigurător"

- din textul de lege anterior menționat rezultă că, deși asigurarea de malpraxis medical este obligatorie, prima de asigurare se negociază de către asigurat cu societatea de asigurare

- prima de asigurare poate fi plătită integral la momentul încheierii contractului de asigurare sau poate fi achitată în tranșe

- prima de asigurare se plătește asigurătorului, dar plata este valabilă și dacă este făcută intermediarilor ce acționează în numele și pe contul asigurătorului

- cea de-a doua obligație ce incumbă asiguratului este cea de *informare a asigurătorului cu privire la existența altor asigurări de malpraxis medical*

- asiguratul de răspundere civilă medicală are obligația de a informa asiguratorul despre existența unor eventuale asigurări de același tip și cu același obiect cu alte societăți de asigurare
- în acest sens, art. 671 alin. (2) din cuprinsul Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății prevede că “asiguratul are obligația de a informa asiguratorul despre încheierea unor astfel de asigurări cu alți asigurator, atât la încheierea poliței, cât și pe parcursul executării acesteia”
- cu alte cuvinte, asiguratul este obligat să încunoștiințeze despre existența ***coasigurării de malpraxis medical*** pe asiguratorul cu care intenționează să încheie o nouă poliță de asigurare cu același obiect
- obligația de informare despre existența coasigurării de malpraxis medical este continuă deoarece, potrivit legii informarea persistă pe tot parcursul executării contractului
- Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății nu prevede care este sancțiunea neexecutării obligației de informare a existenței coasigurării de răspundere civilă medicală de către asigurat
- având în vedere că Legea nr. 95/2006 nu reglementează nicio sancțiune, în această ipoteză se vor aplica regulile dreptului comun cu privire la neexecutarea obligațiilor contractuale
- potrivit dreptului comun, ***sancțiunea*** ce poate fi aplicată neexecutării sau executării defectuoase a obligației de informare a existenței și a altor asigurări de răspundere civilă medicală este aceea a ***rezilierii contractului de asigurare***
- sancțiunea rezilierii contractului de asigurare de răspundere civilă medicală constă în desființarea acestuia în cazul în care una dintre obligațiile reciproce ale părților nu a fost executată, menținându-se acele efecte ale contractului care s-au produs până la data desfacerii lui
- neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligației de informare a existenței și a altor asigurări de răspundere civilă medicală, îndreptățește asiguratorul la acoperirea pagubelor pe care va dovedi că le-a suferit ca urmare a acestei conduite a asiguratului
- o altă obligație ce trebuie îndeplinită de către asigurat este aceea privind ***încunoștiințarea asiguratorului despre existența unei acțiuni în despăgubire***

- obligația încunoștiințării asiguratului despre existența unei acțiuni în despăgubire este stipulată în cuprinsul art. 678 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății
- potrivit art. 678 din cuprinsul Legii nr. 95/2006, *“asigurații sau reprezentanții acestora sunt obligați să înștiințeze în scris asiguratul, sau, dacă este cazul, asigurații despre existența unei acțiuni în despăgubire în termen de 3 zile lucrătoare de la data la care au luat la cunoștință despre această acțiune”*
- din lecturarea normei legale reprodusă anterior rezultă câteva particularități ale obligației de informare cu privire la existența unei acțiuni în despăgubire
- nașterea acestei obligații survine ulterior producerii riscului asigurat, deoarece nu se poate vorbi despre existența unei acțiuni în despăgubire atâta vreme cât încă nu s-a produs riscul asigurat
- doar după ce a survenit riscul asigurat persoana vătămată este îndreptățită la formularea unei acțiuni în despăgubire
- potrivit art. 678 din Legea nr. 95/2006, obligația de informare a existenței unei acțiuni în despăgubire poate fi îndeplinită atât de către asigurat, cât și de către reprezentantul acestuia
- în categoria reprezentanților poate fi inclusă orice persoană căreia asiguratul i-a dat un mandat în acest sens
- este suficient ca reprezentantul să facă dovada calității sale și astfel obligația de informare va fi considerată ca valabil executată
- înștiințarea cu privire la existența unei acțiuni în despăgubire trebuie realizată în termen de **trei zile lucrătoare** de către asigurați sau de către reprezentanții acestora
- momentul de la care curge termenul de 3 zile îl reprezintă data de la care au luat la cunoștință despre existența acțiunii în despăgubire
- scopul obligației de informare a existenței unei acțiuni în despăgubire îl constituie evitarea plății despăgubirilor de către asigurator în condițiile în care acestea au fost acoperite de către asigurat

- potrivit art. 676 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, “drepturile persoanelor vătămate sau decedate prin aplicarea unei asistențe medicale neadecvate se pot exercita împotriva celor implicați direct sau indirect în asistența medicală”
- din cuprinsul acestor dispoziții legale rezultă cu claritate faptul că despăgubirile pot fi solicitate și respectiv pagubele acoperite și de către personalul medical asigurat de răspundere civilă profesională
- întrucât Legea nr. 95/2006 nu prevede, asigurătorul de malpraxis medical nu va putea refuza plata despăgubirilor pentru neexecutarea obligației de a informa despre existența unei acțiuni în despăgubire de către personalul medical

❖ ***Obligațiile asigurătorului***

- principala obligație ce incumbă asigurătorului constă în acoperirea despăgubirilor pentru repararea sau compensarea prejudiciului rezultat dintr-un act de malpraxis medical
- potrivit art. 668 alin. (2) din Legea nr. 95/2006, despăgubirile se acordă *indiferent de locul în care a fost acordată asistența medicală*
- având caracterul unei asigurări profesionale, asigurătorul acoperă doar pagubele produse de riscurile specifice malpraxisului medical și nu orice prejudicii pe care le cauzează personalul medical terțelor persoane
- cu caracter general, conform art. 668 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, "asigurătorul acordă despăgubiri pentru prejudiciile de care asigurații răspund în baza legii, față de terțe persoane care se constată că au fost supuse unui act de malpraxis medical, precum și pentru cheltuielile de judecată ale persoanei prejudiciate prin actul medical"
- o *primă categorie de prejudicii* despăgubite de asigurătorul de răspundere civilă o reprezintă *cele rezultate din malpraxisul medical săvârșit de personalul medical*
- o altă categorie de prejudicii acoperite de asigurarea de malpraxis medical o constituie cele produse prin *aplicarea unei asistențe medicale neadecvate*

- în acest sens, dispozițiile art. 669 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății stipulează că, " despăgubirile se acordă pentru sumele pe care asiguratul este obligat să le plătească cu titlu de dezdăunare și cheltuieli de judecată *persoanei sau persoanelor păgubite prin aplicarea unei asistențe medicale neadecvate*, care poate avea drept efect inclusiv vătămarea corporală ori decesul“
- în sfârșit, art. 669 alin. (3) dispune că "despăgubirile se acordă și atunci când asistența medicală nu s-a acordat, deși starea persoanei sau persoanelor care au solicitat sau pentru care s-a solicitat asistența medicală impunea această intervenție"
- prin urmare, o ultimă categorie de prejudicii despăgubite de asiguratorul de malpraxis medical sunt cele cauzate de refuzul acordării asistenței medicale, deși starea persoanei sau persoanelor care au solicitat sau pentru care s-a solicitat asistența medicală impunea această intervenție

❖ ***Limitele acordării despăgubirilor***

- despăgubirile cuvenite ca urmare a survenirii riscurilor de malpraxis medical sunt plafonate de *două categorii de limite*
- o primă categorie o reprezintă limitele maxime ale despăgubirilor prevăzute în contractul de asigurare care coincide cu suma asigurată, iar cea de-a doua categorie de limite este circumstanțiată de gradul de vinovăție al asiguratului în producerea prejudiciului
- în ceea ce privește prima limită a despăgubirilor trebuie menționate dispozițiile art. 672 alin. (1) din cuprinsul Legii nr. 95/2006, potrivit căreia "***limitele maxime ale despăgubirilor de asigurare se stabilesc de către CNAS, după consultarea asociațiilor profesionale din domeniul asigurărilor și CMR, CFR, CMDR, OAMGMAMR și OBBC, cu avizul Ministerului Sănătății***"
- potrivit dispozițiilor legale menționate, limitele maxime ale despăgubirii se stabilesc de către CNAS însă, acestea vor fi raportate la suma asigurată, adică la limitele negociate și stabilite în contractul de asigurare de răspundere civilă medicală
- indiferent de limitele maxime ale despăgubirilor stabilite de către CNAS, asiguratorul nu poate fi obligat la plata despăgubirilor care depășesc suma asigurată pentru fiecare risc subscris

- o altă limită de acordare a despăgubirilor de către asiguratorul de malpraxis medical este dată de vinovăția asiguratului în producerea faptei prejudiciabile
- toate persoanele implicate în actul medical vor răspunde proporțional cu gradul de vinovăție al fiecăruia
- răspunderea asiguratorului de malpraxis medical nu poate fi mai agravată decât aceea a personalului medical
- aceasta înseamnă că, asiguratorul de răspundere civilă medicală nu poate fi obligat la acoperirea întregului prejudiciu suferit de persoana vătămată, ci doar proporțional cu gradul de vinovăție al asiguratului pentru care este chemat să răspundă

❖ *Efectele coasigurării asupra răspunderii civile medicale*

- potrivit art. 671 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, "în cazul în care pentru același asigurat există mai multe asigurări valabile, despăgubirea se suportă în mod proporțional cu suma asigurată de fiecare asigurator"
- asigurarea de malpraxis este compatibilă cu coasigurarea
- așadar, medicul poate încheia mai multe contracte de asigurare, cu aceeași societate de asigurare sau cu mai multe, însă prin felul în care a fost edictat textul de lege (art. 671 alin. (1)), în special partea finală a acestuia, legiuitorul a înțeles să sporească gradul de protecție a medicului atunci când contractează cu mai multe societăți de asigurare
- în partea incipientă a alin. (1) al art. 671 nu se distinge între a încheia mai multe contracte de asigurare cu același asigurator sau cu asigurători distincți, făcându-se referire la „mai multe asigurări valabile”, însă în partea finală se menționează expres că despăgubirile se suportă proporțional „de fiecare asigurator”, ceea ce implică automat mai mult de o societate de asigurare cocontractantă
- încheierea de asigurări de răspundere civilă pentru cazurile de malpraxis cu mai multe societăți de asigurare prezintă avantaje atât pentru medicul în cauză, cât și pentru societățile de asigurare

- apare ca evident că societățile de asigurare sunt avantajate prin decizia medicilor de a încheia mai multe contracte de asigurare, întrucât acestea își sporesc portofoliul de clientelă și cel puțin în momentul contractării încasează prima de asigurare fără a cunoaște dacă riscul asigurat se va materializa sau nu
- în concluzie, prin coasigurare se produce repartizarea riscurilor din momentul încheierii contractului de asigurare

❖ *Persoanele îndreptățite la plata despăgubirilor*

- persoanele îndreptățite la plata despăgubirilor în temeiul unui contract de asigurare de răspundere civilă medicală sunt *terțul păgubit (pacientul), succesorii pacientului și însuși asiguratul*
- terțul păgubit va încasa despăgubirea în situația în care a avut calitatea de pacient și a fost victima unui act de malpraxis medical
- potrivit art. 675 din Legea nr. 95/2006, "despăgubirile pot fi solicitate și se plătesc și către persoanele care nu au plătit contribuția datorată la sistemul public de sănătate"
- în ceea ce privește succesorii, ca persoane îndreptățite la plata despăgubirilor, aceștia vor încasa despăgubirea în caz de deces a pacientului (art. 669 alin. (2) din Legea nr. 95/2006)
- pentru a putea fi îndreptățiți la plata despăgubirilor aceștia trebuie să facă dovada calității de succesor ai pacientului decedat
- trebuie reținut faptul că art. 669 alin. (2) din Legea nr. 95/2006 sunt consecvente *principiului disponibilității* în sensul că, despăgubirile se acordă doar succesorilor care le-au solicitat (asigurătorul nu acordă despăgubiri din oficiu, ci doar la cererea expresă a succesorilor pacientului)
- despăgubirile se cuvin și asiguratului în cazul în care va face dovada că a despăgubit persoana vătămată

- despăgubirea persoanei vătămate de către asigurat poate fi totală sau parțială și prin urmare, tot astfel va fi și despăgubirea acordată de asigurătorul de răspundere civilă asiguratului ce a despăgubit persoana prejudiciată
- moștenitorii asiguratului nu sunt părți în contractul de asigurare de răspundere civilă medicală, dar pot fi implicați în raporturile de asigurare în caz de deces a autorului lor
- Legea nr. 95/2006 reglementează și modalitățile de acordare a despăgubirilor specifice asigurării de malpraxis medical
- potrivit art. 673 alin. (1), *"despăgubirile se pot stabili pe cale amiabilă, în cazurile în care rezultă cu certitudine răspunderea civilă a asiguratului"*
- plata despăgubirilor pe cale amiabilă este condiționată de caracterul cert al răspunderii civile a asiguratului
- certitudinea răspunderii asiguratului poate rezulta dintr-o hotărâre judecătorească sau poate fi stabilită de Comisia de monitorizare și competență profesională pentru cazurile de malpraxis
- în caz de malpraxis medical, *despăgubirile pot fi acordate și pe cale judecătorească*
- despăgubirile vor fi acordate pe cale judecătorească în situația în care părțile nu ajung la o înțelegere
- acordarea despăgubirilor pe cale judecătorească nu este condiționată de încercarea recuperării prejudiciului pe cale amiabilă
- pacientul poate solicita administrarea oricăror mijloace de probă pentru a dovedi prejudiciul pe care medicul i l-a cauzat, astfel încât despăgubirile să poată fi acordate
- părțile pot solicita despăgubirile pe cale judec. atât în cazul în care nu ajung la o înțelegere pe cale amiabilă, cât și atunci când înțelegerea poartă doar asupra unei părți din prejudiciu

❖ *Cazurile de exonerare de răspundere a asigurătorului pentru malpraxisul medical*

a) Cazurile în care asigurătorul pentru malpraxis este exonerat de răspundere drept consecință a lipsei de răspundere civilă a personalului medical

- forța majoră sau culpa exclusivă a persoanei prejudiciate îl exonerează de răspundere pe asigurătorul de malpraxis medical, deoarece în aceste situații nu se poate stabili răspunderea civilă în sarcina asiguratului
- în asigurarea de malpraxis medical, forța majoră poate îmbrăca o formă specială, fiind vorba despre alea terapeutic sau riscul medical fortuit
- riscul medical fortuit este un risc care nu putea fi nicicum prevăzut, cunoscut și care nu poate fi explicat
- este vorba despre reacțiile imprevizibile ale pacientului la actul medical, de circumstanțe insurmontabile, inevitabile, care nu au legătură cu starea inițială a pacientului
- acest *alea terapeutic* exonerator de răspundere medicală este înțeles ca un caz de forță majoră
- în ceea ce privește contribuția pacientului la cauzarea prejudiciului, este important de subliniat că personalul medical va repara doar acea parte a prejudiciului care este direct și necesar provocată de fapta sa
- Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății nu reglementează cazurile de exonerare de răspundere a asigurătorului de malpraxis medical, dar prevede cazurile de exonerare de răspundere a personalului medical
- răspunderea asigurătorului de malpraxis medical nu poate fi mai agravată decât răspunderea personalului medical asigurat și nici nu poate opera în acele cazuri în care personalul medical nu răspunde din punct de vedere juridic
- art. 654 alin. (2) lit. a) și b) din cuprinsul Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății reglementează două ipoteze în care personalul medical este exonerat de răspundere pentru prejudiciile produse în exercitarea profesiei

- conform art. 654 alin. (2) lit. a), "*personalul medical nu este răspunzător pentru daunele și prejudiciile produse în exercitarea profesiei când acestea se datorează condițiilor de lucru, dotării insuficiente cu echipament de diagnostic și tratament, infecțiilor nosocomiale, efectelor adverse, complicațiilor și riscurilor în general acceptate ale metodelor de investigație și tratament, viciilor ascunse ale materialelor sanitare, echipamentelor și dispozitivelor medicale, substanțelor medicale și sanitare folosite*"
- pentru cazurile menționate anterior, personalul medical este exonerat de răspundere, însă poate fi antrenată răspunderea unităților sanitare publice sau private și a furnizorilor de servicii medicale
- vom trata răspunderea civilă a unităților sanitare și a furnizorilor de servicii medicale, materiale sanitare, aparatură, dispozitive medicale și medicamente în cadrul unui curs ulterior
- conform art. 654 alin. (2) lit. b), "*personalul medical nu este răspunzător pentru daunele și prejudiciile produse în exercitarea profesiei când acționează cu bună-credință în situații de urgență, cu respectarea competenței acordate*"
- în situația de urgență, chiar dacă medicul se află în imposibilitatea de a obține un consimțământ informat din partea pacientului, actul medical trebuie săvârșit cu bună-credință și în limitele sale de competență
- cu toate acestea, medicul nu răspunde nici atunci când a acționat cu depășirea competenței sale, dacă actul medical a fost impus de lipsa de personal medical cu competența necesară
- buna-credință a medicului este exoneratoare de răspundere doar în aceste condiții speciale
- un alt caz în care asigurătorul este exonerat de răspundere este acela în care *personalul medical a săvârșit **cu intenție** fapta ilicită cauzatoare de prejudicii*
- prejudiciile cauzate pacientului în mod intenționat nu sunt acoperite prin asigurarea de malpraxis medical
- forma de vinovăție a intenției îl obligă personal pe cel care a cauzat prejudiciul la repararea acestuia, garanția suportării acestei reparații de către asigurător fiind exclusă

- nicio asigurare de răspundere profesională – prin urmare, nici cea a personalului medical – nu acoperă prejudiciul cauzat cu intenție de către agentul cauzator al prejudiciului

- dacă nu ar opera exonerarea de răspundere a asigurătorului operațiunea de asigurare ar fi ilicită și transformată într-un instrument de toleranță a unei atitudini de rea-credință

❖ *Avantajele încheierii asigurării de malpraxis medical*

- instituirea acestei obligativități pe cale legislativă are un rol deosebit de important atât pentru pacient, cât și pentru medic, chiar dacă adesea profesioniștii din acest domeniu nu o percep decât ca pe o forțare a lor de a achita o sumă de bani anual unei societăți de asigurare

- legea urmărește să confere protecție pacientului vătămat printr-un act de malpraxis medical, care va putea să își recupereze prejudiciul direct de la societatea de asigurare cu care a încheiat medicul în cauză un contract de asigurare de răspundere civilă profesională, minimizându-i-se șansele de a suporta insolvabilitatea medicului sau de a-și recupera întreg prejudiciul suferit într-o perioadă de timp îndelungată

- într-un exemplu ipotetic, într-un caz de malpraxis medical soluționat printr-o hotărâre judecătorească definitivă, prin care **medicul dentist** a fost obligat la plata unor despăgubiri de 150.000 euro pacientului vătămat, acesta din urmă va recupera mult mai dificil această sumă de bani din patrimoniul medicului

- este posibil ca medicul dentist să nu dețină o sumă în acest cuantum, care să poată fi urmărită silit, sau să nu dețină proprietăți de o asemenea valoare, în acest caz, suma fiind recuperată în timp, din veniturile medicului dentist în cauză

- avantajele aduse de societatea de asigurare

- existând însă un asigurător, o societate de asigurare cu care a contractat medicul dentist pentru a suporta costurile în cazul producerii acestui risc, intervenirea unui act de malpraxis în activitatea sa profesională, pacientul vătămat va putea recupera rapid întreaga sumă care i-a fost acordată de către instanța de judecată pentru prejudiciile materiale și morale suferite, precum și pentru cheltuielile de judecată suportate cu procesul în urma căruia i s-a acordat dreptul la despăgubiri, în limita sumei asigurate

- încheierea asigurării de răspundere civilă profesională conferă un avantaj de necontestat și pentru personalul medical
- în cazul în care medicul va fi condamnat definitiv la plata unor despăgubiri în favoarea pacientului, se va activa, prin producerea riscului asigurat, asigurarea sa de răspundere civilă profesională, societatea de asigurare fiind cea care va urma să suporte aceste despăgubiri
- alături de protecția pacienților prejudiciați, Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății urmărește să protejeze și medicii prin obligarea acestora la încheierea unei asigurări de răspundere civilă profesională, nefiindu-le afectat patrimoniul în eventualitatea producerii riscului asigurat
- neîncrederea medicilor în avantajul încheierii asigurării de malpraxis
- pe piață există din nefericire și societăți de asigurare care nu își onorează obligațiile în mod voluntar, aspect care întărește credința medicilor asupra inutilității asigurării de răspundere civilă profesională

❖ *Efectele produse ca urmare a încheierii asigurării*

- contractul de asigurare de răspundere civilă medicală produce anumite efecte juridice și în privința terțelor persoane prejudiciate
- Legea nr. 95/2006 nu definește noțiunea de terț păgubit sau persoană vătămată în cazul asigurării de malpraxis medical
- terțul păgubit/prejudiciat va fi persoana îndreptățită să primească despăgubiri pentru prejudiciul suferit ca urmare a producerii unui risc acoperit printr-un contract de asigurare de malpraxis
- în concret, terțul păgubit este pacientul care a fost supus unui act de malpraxis medical, precum și persoana căreia i s-a refuzat acordarea asistenței medicale, deși starea în care se afla impunea intervenția medicală
- în noțiunea de terț păgubit trebuie incluși și succesorii pacientului, victimă a unui act de malpraxis medical și ai persoanei căreia i s-a refuzat acordarea asistenței medicale

- această soluție rezultă din interpretarea dispozițiilor art. 669 alin. (2) din Legea nr. 95/2006, potrivit căreia, " în caz de deces, despăgubirile se acordă succesorilor în drepturi ai pacientului care au solicitat acestea"

- regresul asiguratorului de malpraxis medical pentru recuperarea prejudiciilor de la persoana răspunzătoare de producerea pagubei este reglementat în cuprinsul art. 677 alin. (2) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății

- potrivit dispoziției legale menționate anterior, regresul asiguratorului poate avea loc în patru situații

Recuperarea prejudiciilor de la persoana răspunzătoare de producerea pagubei se poate realiza în următoarele cazuri:

a) vătămarea sau decesul este urmare a **încălcării intenționate** a standardelor de asistență medicală;

- în astfel de cazuri, acțiunea în regres se va exercita de către asigurator împotriva personalului medical care a acordat servicii medicale cu încălcarea intenționată a standardelor de asistență medicală

- în astfel de situații, acțiunea în regres se va exercita de către asigurator împotriva propriilor asigurați de răspundere civilă medicală

b) vătămarea sau decesul se datorează unor vicii ascunse ale echipamentului sau a instrumentarului medical sau a unor efecte secundare necunoscute ale medicamentelor administrate;

- în aceste cazuri regresul poate fi exercitat împotriva furnizorilor de servicii medicale, materiale sanitare, aparatură, dispozitive medicale și medicamente

- furnizorii de servicii medicale, materiale sanitare, aparatură, dispozitive medicale și medicamente sunt și ei obligați să încheie o asigurare de răspundere civilă medicală

c) atunci când vătămarea sau decesul se datorează atât persoanei responsabile, cât și unor deficiențe administrative de care se face vinovată unitatea medicală în care s-a acordat asistență

medicală sau ca urmare a neacordării tratamentului adecvat stabilit prin standarde medicale recunoscute sau alte acte normative în vigoare, persoana îndreptățită poate să recupereze sumele plătite drept despăgubiri de la cei vinovați, alții decât persoana responsabilă, proporțional cu partea devină ce revine acestora

d) asistența medicală a părții vătămate sau a decedatului s-a făcut fără consimțământul acestuia

- potrivit art. 660 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, "pentru a fi supus la metode de prevenție, diagnostic și tratament, *cu potențial de risc pentru pacient*, după explicarea lor de către medic, medic dentist, asistent medical/moașă, pacientului i se solicită *acordul scris*"

- conform art. 662 alin. (1) din aceeași Lege, "medicul curant, asistentul medical/moașa răspund atunci când nu obțin consimțământul informat al pacientului sau al reprezentanților legali ai acestuia, cu excepția cazurilor în care pacientul este lipsit de discernământ, iar reprezentantul legal sau ruda cea mai apropiată nu poate fi contactat, datorită situației de urgență"

- din normele legale reproduse rezultă că, în ipoteza efectuării asistenței medicale părții vătămate sau decedatului fără consimțământul acestuia, regresul se va exercita împotriva medicului, medicului dentist asistentului medical sau moașei care nu a obținut consimțământul informat al pacientului sau al reprezentanților legali ai acestora

- cauzele de inacțiune a regresului sunt cele care scutesc personalul medical de obținerea consimțământului informat al pacientului, respectiv situațiile în care acesta este lipsit de discernământ, iar reprezentantul legal sau ruda cea mai apropiată nu poate fi contactat

❖ ***Încetarea contractului de asigurare de răspundere civilă medicală***

- Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății nu conține reguli speciale de încetare a contractului de asigurare de răspundere civilă medicală, iar în această situație își vor găsi aplicarea normele specifice încetării contractului din legislația asigurărilor

- unul dintre cazurile de încetare a contractului de asigurare de răspundere civilă medicală se referă la ***expirarea duratei contractului***

- contractul de asigurare va înceta la expirarea termenului pentru care a fost încheiat

- un alt caz de încetare a contractului de asigurare de răspundere civilă medicală îl constituie ***rezilierea contractului***
- rezilierea contractului de asigurare de răspundere civilă medicală intervine în cazul în care sumele datorate de asigurat cu titlu de primă, nu sunt plătite în termenul prevăzut în contract
- una dintre principalele obligații ale asiguratului se referă la plata primelor de asigurare
- ***decesul asiguratului*** constituie un alt caz de încetare a contractului de asigurare de răspundere civilă medicală
- asigurarea de răspundere civilă medicală este o ***asigurare intuitu personae***, fiind încheiată în considerarea calității de medic, medic dentist, asistent medical/moașă
- prin urmare, moartea asiguratului atrager și încetarea contractului de asigurare de răspundere civilă medicală
- un alt caz de încetare a contractului îl constituie ***imposibilitatea producerii riscului asigurat*** ulterior încheierii contractului de asigurare
- imposibilitatea producerii riscului asigurat constituie situația în care actul de malpraxis medical nu poate fi săvârșit de către asigurat din diferite motive ca de exemplu: pensionarea, pierderea dreptului de a mai profesa etc.

BIBLIOGRAFIE

1. Cimpoeu D., *Malpraxisul*, Ed. C.H. Beck, București, 2013
2. Murariu O., Iepure M.F., *Examen de ansamblu asupra problematicii juridice privitoare la asigurarea de răspundere civilă profesională a medicilor*, în Revista Dreptul nr. 4/2015
3. Nemeș V., Nemeș M., *Asigurarea de malpraxis medical*, în Revista Română de Dreptul Afacerilor nr. 2/2009
4. Sferdian I., *Exonerarea de răspundere a asigurătorului RCA și a celui pentru malpraxis medical pentru prejudiciile aduse persoanei. Privire comparativă*, în Revista Română de Drept Privat, nr. 1/2018
5. Vida-Simiti I., *Răspunderea civilă a medicului*, Ed. Hamangiu, București, 2013
6. Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății